

Література

1. Цивільне право: підручник : у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін.; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатеевої, В. Л. Яроцького – Х. : Право. – 2011. – Т. 1. – 916 с.
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 (редакція від 02.11.2016 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України [Текст] / Ю. Б. Бек [та ін.]; ред. В. М. Коссака. - К. : Істина, 2004. - 976 с.
4. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 року (редакція від 30.09.2016 року) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

УДК 342.7

ПРАВО НА ЖИТТЯ ЗА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЮ ДОКТРИНОЮ

Цицак А. – ст. 3 курсу, гр. ПРвн-31

Науковий керівник – викладач Жарчук В.А.

Вінницький коледж економіки та підприємництва ТНЕУ

Життя людини знаходиться на вершині піраміди соціальних цінностей, що цілком закономірно: при позбавленні життя всі інші права людини втрачають зміст, оскільки зникає їх носій. В сучасний період склалася парадоксальна ситуація: цінність життя людини, як особистого немайнового блага зростає, що призвело до міжнародного та національного правового закріплення норм, які забезпечують всебічний захист життя. В той же час життя окремої людини день за днем знецінюється. До недавнього часу люди навіть не уявляли хоча б абстрактно оцінки життя в грошовому виразі, а на сьогоднішній день признається викуп заручників, ціна вбивства на замовлення і т.д.

Спроба виправити сучасний стан і забезпечити захист життя не взагалі, а конкретної людини можна шляхом зростання ролі галузевого, зокрема, цивільного законодавства.

Право на життя становить першооснову всіх інших особистих немайнових прав. Конституція України у статті 27 закріплює положення: «Кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави захищати життя людини» [1]. Але право на життя – надзвичайно об'ємне поняття, тому ми повинні розглянути схеми змісту цього права.

Висвітлення цивільно-правової природи права на життя передбачає аналіз відповідних положень Цивільного кодексу України (далі – ЦК України). Законодавець відносить до змісту права на життя наступні елементи:

- заборона позбавлення життя фізичної особи;
- захист свого життя і здоров'я та інших осіб від протиправних посягань не забороненими законом засобами;
- неможливість проведення медичних, наукових та інших дослідів щодо неповнолітньої, недієздатної особи чи без її вільної згоди;
- заборона задоволення прохання фізичної особи про припинення її життя;
- недозволеність стерилізації щодо неповнолітньої особи та особлива вимога щодо порядку стерилізації недієздатної особи;
- визначений порядок проведення операцій по штучному перериванню вагітності, штучного запліднення та перенесення зародка в організм жінки [2].

Отже, законодавець регламентував елементи права на життя в одній статті. Однак у правовій науці існують різні думки стосовно змісту цього права.

М. І. Ковальов писав, що «право на життя» перш за все містить право розпоряджатися своїм життям, в тому числі й щодо заповідання собі смерті. По-друге, фізична особа здатна з власної волі заповідати собі смерть. Крім того, наявність чи відсутність цього права в законі навряд чи зможе зупинити людину, яка вирішила припинити своє існування заповіданням собі смерті [3, с. 170].

В статті М. Н. Малєїної міститься думка, що право на життя має декілька аспектів, в тому числі право на збереження життя і право на розпорядження життям. Цю думку ми не будемо розвивати, тому що ці аспекти не розкривають глибокого змісту права на життя [3, с. 172].

В підручнику „Права людини” під редакцією А. Є. Лукашова право на життя пропонується розглядати в двох, на нашу думку, теж не глибоких аспектах: як право особи на свободу від будь-яких посягань на її життя з боку держави, її представників чи приватних осіб, і як право особи на вільне розпорядження своїм життям [3, с. 173].

На думку О. Домбровської у зміст права людини на життя слід включити такі елементи, як: 1) визначення початку та кінця життя (як можливість людини існувати у часі і просторі, тобто діяти чи бездіяти на власний розсуд); 2) охорона життя (як можливість людини вимагати від зобов'язаних суб'єктів забезпечити існування у часі і просторі, гарантії від свавільного позбавлення людини життя, захист людиною свого життя та життя інших людей від протиправних посягань); 3) користування захистом життя людини з боку держави; 4) розпорядження власним життям; 5) можливість постійно користуватися таким абсолютним природним соціальним благом існування у часі і просторі; 6) можливість звертатися до компетентних і зобов'язаних суб'єктів для відновлення порушеної можливості чи відшкодування збитків при посяганні на життя; 7) запобігання передчасній смертності, включаючи дитячу; 8) протипожежні профілактичні дії [3, с. 174].

Отже, підсумовуючи все вищесказане, можна сказати, що до змісту права на життя в цивільному праві слід віднести наступні елементи:

- заборона позбавлення життя фізичну особу;
- захист життя свого та інших осіб дозволеними засобами від протиправних посягань. До цього хотілося б додати, що не слід особу примушувати ризикувати своїм життям при веденні бойових дій, якщо це безпосередньо не пов'язано із захистом вітчизни;
- підтримка медичними засобами внутрішньоутробний розвиток плоду у тілі померлої матері;
- заборона як активної, так і пасивної евтаназії;
- недозволеність проведення медичних, наукових та інших дослідів щодо неповнолітньої, недієздатної чи без вільної згоди особи;
- неможливість стерилізації щодо неповнолітньої та особлива вимога щодо порядку стерилізації недієздатної особи;

- визначений порядок проведення операції по штучному перериванню вагітності, штучного запліднення та перенесення зародка в організм жінки.

Ці елементи задаються нам такими, що найбільш повно розкривають зміст права на життя, як особистого немайнового права в цивільному законодавстві. Однак необхідно зазначити, що перелік змістовних елементів даного фундаментального права не є вичерпним, оскільки це надто об'ємне поняття, яке тісно переплітається з іншими правами.

Враховуючи певну законодавчу невизначеність в Україні як щодо принципів тлумачення і захисту права людини на життя, так і правових меж досліджуваного права, доцільним є прийняття відповідного закону, що урегулює всі основні питання щодо права людини на життя.

Література

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 року (редакція від 30.09.2016 року) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 (редакція від 02.11.2016 року) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України [Текст] / Ю. Б. Бек [та ін.] ; ред. В. М. Коссака. - К. : Істина, 2004. - 976 с.

УДК 342.7

ПРАВО НА ДІЛОВУ РЕПУТАЦІЮ ЯК ОСОБИСТЕ НЕМАЙНОВЕ ПРАВО ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ

Тополок В. – ст. 3 курсу, гр. ПРвн-31

Науковий керівник – к.ю.н., доцент Світлак І.І.

Вінницький коледж економіки та підприємництва THEU

У сучасних умовах захист прав людини все більш очевидно стає одним із домінантів суспільного прогресу, основою якого є загальнолюдський інтерес, пріоритет загальнолюдських цінностей. Зараз, коли існує політична та ідеологічна багатоманітність, свобода слова і свобода масової інформації, коли кращим способом політичної боротьби є замовний чорний піар, особливе значення набуває захист ділової репутації громадян.

Впродовж останніх років значно збільшилася кількість цивільних справ у судах за позовами про захист честі, гідності, ділової репутації та відшкодування моральної шкоди, в тому числі і до засобів масової інформації. Це і зумовило актуальність дослідження права на ділову репутацію як особистого немайнового права фізичної особи.

Звернувшись до Конституції України, ми можемо сказати, що усі люди є вільні і рівні у своїй гідності та правах. Права і свободи людини є невідчужуваними та непорушними. Ст. 34 Конституції України гласить, що кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань [1]. Але думка суспільства про конкретну людину здатна змінюватися в ту або іншу сторону як по залежних, так і не залежних від неї обставинах. Так, ділова репутація може бути позитивною або ж негативною.

Разом з тим відповідно до статті 68 Конституції України кожен зобов'язаний неухильно

додержуватися Конституції та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей. Право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань відповідає обов'язку не поширювати про особу недостовірну інформацію та таку, що ганьбить її гідність, честь чи ділову репутацію.

Тож, ділова репутація – це сукупність підтвердженої інформації про особу, що дає можливість зробити висновок про професійні та управлінські здібності такої особи, її порядності та відповідності її діяльності вимогам закону.

Ч. 1 ст. 299 ЦК зазначає, що фізична особа має право на недоторканність своєї ділової репутації [2].

Ділова репутація являє собою окремий випадок репутації взагалі та являє собою вже сформовану думку про якості (достоїнства й недоліки) конкретної фізичної особи у сфері професійної, службової діяльності, ділового обігу, в тому числі в сфері підприємництва. Тому, закріплена законодавцем юридична можливість мати таке особисте немайнове благо, як ділова репутація у часі не співпадає з фактичною можливістю, як у випадку з гідністю та честю. Адже перш за все виникненню фактичної ділової репутації повинна передувати якась професійна діяльність. А професійна діяльність за загальним правилом можлива з досягненням особою повноліття та в інших випадках набуття повної цивільної дієздатності. Таким чином, правомочність